

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедри спеціального фортепіано №№ 1 і 2

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-наукової програми,
проректор з науково-педагогічної діяльності
та інноваційного розвитку, професор

 Ю. СОКОЛОВСЬКИЙ

25 червня 2021 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

 М. КУШНІР

25 червня 2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету фортепіано, джазу та
популярної музики, доцент

 Т. МІЛОДАН

25 червня 2021 р

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКА ВИКОНАННЯ BASSO CONTINUO
(цифрованого баса) В МУЗИЦІ XVI-XVIII СТОЛІТЬ**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Профілізація	«Фортепіано»
Освітньо-наукова програма	«Музичне мистецтво»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової підготовки (ОК 3.1.4)
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Термін викладання	1-2 семестри
Факультет	Фортепіано, джазу та популярної музики
Форма навчання	Денна, заочна

Львів 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Практика виконання basso continuo (цифрованого баса) в музиці XVI- XVII століть» для профілізації «Фортепіано» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-наукової програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

Іванюшенко Ганна Іванівна – старший викладач кафедри спеціального фортепіано ЛНМА ім. М. Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри спеціального фортепіано № 1 від 18 червня 2021 р. , протокол № 5 та кафедри спеціального фортепіано № 2 від 19 червня 2021 р. , протокол № 5

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни “Практика виконання basso continuo (цифрованого баса) в музиці XVI- XVIII ст.” – сформувати у студентів цілісне розуміння особливостей техніки basso continuo, розширити, збагатити інтонаційно-слуховий тезаурус та інтелектуальні ресурси щодо сприйняття та інтерпретації камерно-інструментальної та вокальної музики XVI-XVIII ст., ознайомитись із особливостями гри на клавесині, як одному з базових клавішних інструментів XVI-XVIII ст.

Основне **завдання** курсу – надати студентам поняття про практичну реалізацію basso continuo, сформувати категоріально-термінологічний апарат, необхідний для вивчення даної дисципліни, прищепити навички самостійної інтерпретації камерно-інструментальної та вокальної музики XVI-XVIII ст.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК2.**Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
- ЗК3.**Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.
- ЗК4.**Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК5.**Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК6.**Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК8.**Здатність працювати у міжнародному контексті.
- ЗК9.**Здатність працювати автономно
- ЗК10.**Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК1.**Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК2.**Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК3.**Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики /.
- СК4.**Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК5.**Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

- РН1.**Володіти професійними навичками виконавської, творчої та науково-педагогічної діяльності.

PH2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

PH3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

PH4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

PH5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

PH6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

PH7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

PH8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / музикознавчих дисциплін / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

PH10. Володіти сучасними методами та засобами наукових досліджень у сфері музичного мистецтва, у тому числі, методами роботи з інформацією, методами аналізу даних.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин за семестрами			
	Екзамен	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних у тому числі:				Самостійна робота (денна/заочна)	Семестри			
						Всього (денна/заочна)	у тому числі:				1	2	3	4
							Лекції (денна/заочна)	Індивідуальні (денна/заочна)	Практичні (денна/заочна)					
«Практика виконання basso continuo (цифрованого баса) в музиці XVI- XVII століть»	2	1	6	180	60/12	-	-	60/12	120/ 168	30/6	30/6			

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота (денна/заочна)
			Загальний обсяг	Аудиторних				
				Всього (денна/заочна)	у тому числі:			
			Лекційні (денна/заочна)		Індивідуальні (денна/ заочна)	Практичні (денна/заочна)		
I		6	180	60/12			60/12	120/168
	1	3	90	30/6			30/6	60/84
	2	3	90	30/6			30/6	60/84

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (I – II семестри)

I семестр ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ BASSO CONTINUO У МУЗИЦІ ПІЗНЬОГО РЕНЕСАНСУ ТА РАННЬОГО БАРОКО.

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторні (практичні) години (денна/заочна)	Самостійна робота (денна/заочна)
1	Ознайомлення з предметом курсу	Короткий історичний екскурс щодо особливостей стилю музики XVI-XVIII ст. за допомогою аудіо матеріалів, що ілюструють різноманіття вокальної та камерно-інструментальної музики пізнього ренесансу та бароко. Основні правила реалізації basso continuo. Варіанти позначення та будови простих тризвуків. Демонстрація оригінальних нотних текстів XVI-XVIII ст. Засвоєння розпізнавання в нотному тексті та відтворення на інструменті простих тризвуків.	6/1	
		Я.Свелінк, Токата ре-мінор, Г.Шютц, Псалом 121 для подвійного хору і basso контінуо.		11/16
2	Найпростіші варіанти реалізації basso контінуо	Ренесансні танці із збірок П. Аттаньяна та К.Сермізі (павана, гальярда, бранль, алеманда). Клод Сермізі, Пісні для голосу і лютні, або чембало. Основні правила голосоведіння. Секстакорди, їх позначення в тексті, розташування. Закріплення навиків гри простих тризвуків і прохідних нот в лінії басу.	6/1	
		П.Аттаньян, Аллеманда із Першої танцювальної збірки, К.Сермізі , D'ou vien sela.		12/16
3	Реалізація basso контінуо в англійській музиці XVI поч	Вокальна музика Дж.Доуленда, У. Берда, Дж. Фарнебі. Камерно-інструментальна творчість Дж.Булла, Дж.Доуленда, О.Гіббонса, У.Берда. Г. Персел і його таблиця розшифрування прикрас.	6/1	

	XVII ст.			
		У.Берд, Павана, Дж.Доулэнд, Королівська гальярда, Pavana Lakrimae		11/16
4	Італійська музика пізнього ренесансу та раннього бароко	Особливості партії континуо в сонатах італійських композиторів на прикладі Сонат для флейти і basso continuo Ф.Барсанті та Канцони Дж.Фрескобальді	6/2	
		Cantate Dominum, арія		12/16
5	Вокальна та камерно-інструментальна музика Речі Посполитої	Акомпанемент у вокальних творах на прикладі українських кантів та пісень із збірки Silva Regum. Знайомство із інструментальною музикою Речі Посполитої. Як підсумок попередніх занять, читка з листа п'єс із табулатур XVII ст (Львівська, Вроцлавська, Краківська, табулатура Яна з Любліна)	6/1	
		Muzyka Polskiego Odrodzenia, Zespoły instrumentalne ,opracowania z tabulatury organowej (фрагменти із збірок).		10/16
Підготовка до підсумкового контролю (залік)				4
Разом			30/6	60/84

II семестр ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПАРТІЇ CONTINUO В МУЗИЦІ XVII-XVIII СТОЛІТЬ

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторні (практичні) години (денна/заочна)	Самостійна робота (денна/заочна)
1	Ж.Ф.Телеман	Особливості реалізації партії континуо на прикладі Сонат для флейти та Тріо-сонат .Дві найбільш часто уживані каденції. Каденції із септакордами. Послідовність сектакордів та терцквартакордів.	6/1	
		Г.Ф.Телеман, Паризький квартет соль-мінор для флейти, скрипки, віоли да гамба і басса континуо, Методична соната для скрипки і басса континуо соль-мінор (фрагменти)		11/16
2	Французька музика XVII-XVIII ст.	Ознайомлення із підручником Ж.Ф.Дандріє Prinsipes de l'Accompaniment du Clavesin. Ф.Куперен і його камерно-інструментальна музика. Трактат Ф.Куперена «Мистецтво гри на клавесині». Таблиця прикрас. Акорд з доданою секстою .Акорди із затриманою секстою. Акорди з консонуючою квартою.	6/1	
		Ф.Куперен, Алеманда з Королівського концерту №7, Ж.М.Леклер, Соната для скрипки і basso continuo (фрагменти)		12/16
3	Г.Ф.Гендель, вокальна та камерно-інструментальна	Нові варіанти каденцій. Типи запису партії континуо. Ноти без цифрових позначок. Відносна та абсолютна нотація. Давній запис знаків альтерації.	6/1	

	а музика			
		Г.Ф.Гендель, Соната для флейти і basso continuo сі-мінор, Соната для флейти і basso continuo соль-мінор (фрагменти)		11/16
4	Реалізація бассо континуо у творах Й.С.Баха.	Сонати для скрипки і basso continuo, сонати для флейти і basso continuo Особливості акомпанементу в речитативі.	6/2	
		Й.С.Бах, Соната для скрипки і basso continuo соль-мажор		12/16
5	Італійська музика к. XVII-поч. XVIII ст.	Камерно- інструментальна музика А.Вівальді, А.Кореллі. Особливості виразної гри на клавесині. Секундакорд. Терцквартакорди. Правило октави. Нонакорди.	6/1	
		А.Кореллі, Кончерто грассо ор.6, №4, Соната для скрипки і basso continuo ре-мажор		10/16
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)				4
Разом			30/6	60/84

До заліку та екзамену допускаються студенти, які виконали семестрові тематичні вимоги.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з поточного та семестрового контролю

Поточний контроль	0-50 балів	5 практичних завдань	0-10 балів за 1 завдання
Підсумковий контроль (залік/екзамен)	0-50 балів	Виконання твору епохи Бароко (або його частини) з власним розшифруванням партії basso continuo	0-50 балів
Всього	0-100 балів		

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки.

Оцінювання знань студентів в Пкадемії здійснюється за 100 - бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ECTS –A, B, C, D, E, FX, F).

Відмінно А (90-100).

Повне засвоєння теоретичного матеріалу курсу. Досконале вміння на практиці демонструвати отримані знання та набуті навички з розшифровки basso continuo.

Добре В (82-89), С (74-81).

Добре засвоєння теоретичного матеріалу курсу. Достатнє вміння на практиці демонструвати отримані знання та набуті навички з розшифровки basso continuo.

Задовільно D (64-73), E (60-63).

Середнє засвоєння теоретичного матеріалу курсу. Посереднє вміння на практиці демонструвати отримані знання та набуті навички з розшифровки basso continuo.

Незадовільно FX (35-59)

(з можливістю повторного складання екзамену або заліку)

Низький рівень засвоєння теоретичного матеріалу курсу. Невміння продемонструвати на практиці розшифровку basso continuo.

Незадовільно F (0-34)

(з обов'язковим повторним вивченням матеріалу екзамену або заліку)

Відсутність засвоєння теоретичного матеріалу курсу. Невміння на практиці продемонструвати розшифровку basso continuo.

6.МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни «Практика виконання basso continuo (цифрованого баса) в музиці XVI- XVII століть» інтегрує методи різних груп, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1 Методичне забезпечення

9.1.1 Базова література

1. Agazzari A., Del Sonare Sopra el Basso. Манускрипт .
URL: <https://imslp.org/>
2. Boquet P., Rebours G. 50 Standartes Renaissance &Baroque. Editions J.M.Fuzeau, Courlay, France. 143 с.

3. Boslak- Gorniok J., Methode pour apprendre le basse continue (Bourmaysan, Frisch) – tłumaczenie I opracowanie krytyczne, Praca dyplomowa, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach. Wydział Instrumentalny, Katedra Organów I Klawesynu. Katowice 1997. - 121 стр.
4. Chachulski J., Miedzy poprawnoscia historyczna a interpretacja, Lublin : «Polihymnia», 2012, 134стр.
5. Christensen J.B., Die Grundlagen des Generalbassspiels im 18. Jahrhundert, Barenreiter Kassel, Basel, London, New York, Prag: BA 8186. 1986, 155 стр.
6. Dandrieu J., Principes de l'accompagnement du clavecin, Geneve: «Editions Minkoff», 1972, 185 стр.
7. Lyon J., Exercises in Figured Bass and Melody Harmonisation .
URL: <https://imslp.org/>
8. Monteclair M., Les Agrements---French baroque ornamentation, Peacock Press 2008
9. Muffat G., Regulae Conventuum Partiturae. Манускрипт .
URL: <https://imslp.org/>
10. Nahajowski M., Sonaty fletowe Johanna Joachima Quantza miedzy teoria a praktyka .Lodz: «Academia Muzyczna», 2014, 281 с.
11. Rognoni, Selva de varii passaggi 1620. Манускрипт.
URL: <https://imslp.org/>
12. Szlagowska D, Muzyka baroku, Gdansk : «Bernardinum», 1998. 360 с.
13. Telemann G.Ph., Singe, Spiel und General Bass Ubungen. Манускрипт. URL: <https://imslp.org/>
14. Velhan J.C., The Rules of Musical Interpretation in the Baroque Era, Paris: ALPHONSE LEDUC, 1979, 150 с.
15. Wesolowski F., Basso continuo teoria I praktyka. Lodz :»Academia muzyczna», 2002. 247 с.

9.1.2. Допоміжна література

1. Алексеев А. З історії фортепіанної педагогіки. Київ: «Музична Україна», 1974, 102 с.
2. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах. Київ: «Освіта України», 2010, 416 с.
3. Степаненко М. Музично-історичні етюди. Київ : «Гроно», 2012, 176 с.
4. Фергюсон Г. Фортеп'янное виконавство, Переклад, редагування, коментарі Мирона Кушніра. Львів: «Сполом», 2007, 224 с.
5. Харнонкорт Н. Музыка як мова звуків. Суми: «Собор», 2002, 184 с.

6. Шабалтіна С. Клавесин крізь століття. Київ: «Український пріорітет» 2013, 160 с.

9.2 Орієнтовний репертуар

1. Барсанті Ф. Соната для флейти і басса контінуо сі бемоль- мажор
2. Б.деБойсмортьє, Сюїта №4 для флейти траверсо
3. Букстегуде Д. Тріо-соната для віоли да гамба, скрипки і басса контінуо
4. Гендель Г.Ф. Соната для флейти і басса контінуо сі-мінор
5. Гендель Г.Ф. Соната для флейти і басса контінуо соль-мінор
6. Гендель Г.Ф. Соната для флейти і басса контінуо фа-мажор
7. Дорнель А, Куранта із сонати для скрипки і басса контінуо
8. Жикхардт Ж.К Соната для флейти і басса контінуо
9. Каріссімі Г. Кантата для голосу- соло
10. Кореллі А., Кончерто грорсо ор.6, №4
11. Кореллі А. Кончерто грорсо ор. 6 №5
12. Куперен Ф. Алеманда з Королівського концерту №7
13. Куперен Ф. Прелюдія з Королівського концерту №2
14. Леклер Ж.М. Соната для скрипки і басса контінуо
15. Люллі Ж.Б. Гавот із сонати для флейти, скрипки і гобоя
16. Маре М. Рондо з другої книги творів для віоли
17. Оттетер Ж., авот із сюїти для флейти і басса контінуо мі-мінор
18. Паскуїні Б, Соната для клавесину соло
19. Саммартіні Дж. Соната для двох флейт і басса контінуо
20. Свелінк Я. Токата ре-мінор
21. Телеман Г.Ф. Методична соната для скрипки і басса контінуо соль-мінор
22. Телеман Г.Ф. Паризький квартет соль-мінор для флейти, скрипки, віоли да гамба і басса контінуо
23. Фрескобальді Дж. Канцона для голосу, басу і басса контінуо
24. Шютц Г. Псалом 121 для подвійного хору і басса контінуо
25. Твори із збірки French Renaissance Songs, Editio Musica Budapest, 1998, 69 ст.
26. Твори із збірки Muzyka Polskiego Odrodzenia. Wroclaw, 2002. 153 p.
27. Твори із збірки Zespoły instrumentalne ,opracowania z tabulatury organowej Wroclaw 2002, 140 ст.

9.3 Інформаційні ресурси

1. <https://www.earlymusicsources.com/>
2. <http://robertkelleypd.com/home/figured-bass/>
3. <http://elliotthouser.com/openmusictheory/TBDemo.html>
4. <https://vimeo.com/60340315>
5. <https://www.leanmusician.com/>
6. <https://www.jackvaughan.co/>
7. <https://www.dolmetsch.com/musictheory18.htm>
8. https://www.jstor.org/stable/41640029?seq=1#page_scan_tab_contents
9. <https://study.com/academy/lesson/basso-continuo-definition-instruments.html>
10. <https://courses.lumenlearning.com/musicapp-medieval-modern/chapter/basso-continuo-e/>
11. <http://www.sjsu.edu/people/gordon.haramaki/courses/baroque/s1/2.-Basso-Continuo.pdf>
12. <http://openmusictheory.com/bassoContinuo-history>
13. <http://openmusictheory.com/thoroughbassFigures.html>
14. <http://openmusictheory.com/bassoContinuo.html>
15. www.jackvaughan.co/post/figured-bass-basics-for-beginners